

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Pars Qvarta. Quarto, prophetat de expauescenda ac longè pernitiosißima
fame uerbi Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

FRANC. LAMB. IN AMOS

perperam enarrant. Nimirum hic est unicus huiusle-
ci sensus, quod Deus comminabatur, diem euer-
sionis Israël, tot malis se impleturum, ut illos ad luctum, quasi su-
per unigeniti morte compelleret, quodq; totus ipse dies
illis usq; in finem futurus erat amarissimus.

Observa id fuisse commune Prophetis, ut dolores uehe-
mentissimos, luctui unigeniti compararent.

P A R S Q V A R T A.

Et ecce dies ueniunt, dicit Dominus, & mit-
tam famem in terram, non famem pa-
nis, neque sitim aquæ, sed audiendi uer-
bum Domini. Et commouebuntur à mari
usque ad mare: & ab Aquilone usq; ad Ori-
entem circumibunt, querentes uerbum Do-
mini, & non inuenient.

Posteaquam de externis Israël malis, & eisdem gra-
uissimis prophetauit. illud quod omnium longe gra-
uissimum est prænuñciat, nempe, uerbi sancti dese-
ctum, quo solo fidelium anime reficiuntur, & illi creden-
tes uiuunt. Næc fuit grauisima omnium plagarum, quas
immisit Dominus Israëlitis, in Assyrios translatis. Quia
enim in proprijs terris, noluerunt audire Prophetas Dei,
absq; illis in terris alienigenarum habitare coguntur.

Per id autem, quod ait. Et commouebuntur &c. signifi-
ficatur

ficatur quod nullibi quam: unlibet circumirent, inuenirent sermonem Dei pure nunciari. Recte uero famem et sitim, hanc uerbi indigentiam uocat, quod nullus unquam tam esuriat & sitiatur, corporis cibos ac pocula, sicut anime electorum uerbum ipsum. Denique, neque cibus aut potus, neque aliud quiduis, nobis est plus illo necessarium, quod mox illo deficiente, non nisi mors et perditio esse possit.

Hæc est terribilis & expauescenda maledictio, terreni dissimulati flagellum, cui heu multis sæculis totus orbis subiicitur, & obnoxius fuit. Quæsitum namque fuit ipsum uerbum, & in hunc usque diem, ipsum quantumuis ad id uigilaremus, circuiremus, niteremur, non reperimus. Et indubie non minus de præteritis errorum diebus, hæc propheta capitur, quam de temporibus ante Christum natiuitate enim de Israelitis iuxta carnem, intelligenda est, ut tamen ipsam ueritatis famem in toto orbe futuram prænunciaret. Vbi obsecro, aliquot annis post Apostolos, ipsa ueritas fuit sincere annunciata? Quis est scriptor uerbum, ea qua opus est puritate docuit? Nonne impurissimæ hominum doctrinæ, & execrabilis mundi sapientia, omnem doctrinæ Christi dulcedinem amaricarunt, omnem pulchritudinem sedarunt & gloriam subobscurarunt? De quibus multa tractauimus alijs locis, maxime autem libro de sacro coniugio, prioris positione, in qua Antithesim, uerbi Dei et inuentorum hominum scripsimus.

At tempus amabilissimum redijt, quo famem quam immiserat, temperare dignatur, sed qui sunt ex Antichristi coniuratione,

coniurationem, nolunt ut Dei populus uerbi sancti pane
reficiatur. **O** seuissimam ac brutaliſſimam gentem, quæ à
sordibus mendaciorum, neq; surgere uult, neq; alios sur-
gere permittit. Sed quid facit omnipotens Deus? sollicitat
populorum uerbum suum famentium corda, ut omnes eiu-
am Principes, illis interdicens ipsum uerbum, à se pro-
pellere uelint, ut qui per idem uerbum, Deum nolunt re-
gnare in populo suo, ipsi quoq; à suis sedibus expellantur.

Mirabilis Deus in iudicijs suis. Ego causam eorū, qui
non nisi in mendacio uerbum suscipiunt, ex eo non spiri-
tus sed carnis libertatem querentes, huiusmodi agere
uolo, quàm modis omnibus detestor. **Verū** neq; **Antichri-**
storum Principum, eorum uidelicet, qui sub pallio uis
gladij, à Deo constituti, contra Deum Opt. Max. ac ueri-
tatem eius insaniunt, execrabiles conatus, pro iustis habe-
bo. De his maxime Principibus loquor, qui pro Christi-
anis à cunctis haberi uolunt, cum nihil minus sint. At de his
nonnulla, & in Epistola, huic libro præmissa egimus, &
in Ione allegorij, Deo propitio agemus.

Quid dicent ad hanc Prophetiam, Antichristus &
Propheta eius? Opponunt nobis, ut probent eorum men-
dacia fuisse ueritatem Dei, quod non potest deficere Eccl-
sie fides, quod Christus nō deseruit Ecclesiam ipsam, qui
deseruisset, si aliena à pietate doceri permisisset. O insignis
argumentum, dignum sophistis illis stupidiſſimis, aduoca-
tissimisq; hostibus Christi. Quis nostrū ait defecisse Eccl-
sie fidem, aut illi Christum non adfuisse? Sed cæci illi fra-
cunt

ciunt e Satane synagoga Ecclesiam Dei, putantes eam si-
tam, in Papa, Cardinalibus, Episcopis eius, Monachis, Sa-
crificis, et alijs id genus idolis mundi. O quam pulchram
Christi Ecclesiam, sine macula & impietate. O quam be-
ne de ea dici potest: Tota pulchra es. Nonne rectius, sicut
& uere est, dicitur, Ecclesia malignantium, Satane syna-
goga, spurcissima, scedissima, damnatissima, execrabilis-
sima, carnalissima, plenaq; omni peccato. Certe in hac
Ecclesia nulla omnino est Dei fides. At in electis Dei est
uera fides, nunquam deficiens, in Ecclesia eorum, etiam si
ex ipsis multi alquando absque fide sint. Quia uerunta-
men eos perire impossibile est Ioan. 10. q. ex ouibus Chri-
sti sint, ideo fit in eis Dei misericordia, ut uere credant. E-
orum autem fides in Dominum pura est, etiam si speciali-
ter in multis, quid eos credere oporteat, ignorent. Sem-
per enim animo dicunt illud Psal. 107. Paratum cor
meum Deo, paratum cor meum. Credunt namq; in Do-
minum **I E S U M** Christum, pro fidelium salute natum &
passum, et inde salui fiunt, etiam si in alijs aberrant. Nam
quod aberrant, illis minime imputatur, quod ex animo no-
errent, paratiq; sint semper ueritatem edoceri: imo & id
toto corde querunt & concupiscunt. Mirabilis Deus in
sanctis suis, quos ob fidei synœritatem, etiam in medio for-
nacis ignorantia & errorum seruat, non minus quam Si-
drac, Misac, & Abdenago, in medio ignis. Hi sunt de qui-
bus scriptum est: Beatus uir cui non imputauit Dominus
peccatum. Psal. 32. Et his adest Christus, uigilatq; super e-

K os iis

os indefessus & peruigil, non dormit, neque dormitat eos
custodiens, ne inter quosuis errores dispareant. Sic saluos
factos fuisse non dubitamus, Diuum Franciscum, Domini
cum, Benedictum, Hieronymum, Augustinum, Bernar-
dum, & similes. Quòd si quis nos putat illis esse iniurios,
uideat eorum scripta, & reperiet, quàm sepe se multa in-
gnorasse scripserunt: quod uel in solis Hieronymo & Au-
gustino maxime deprehendes, quorū iudicia in scripturis
sequi, nonnulli putant necessarium, non uidentes, q. neque
etiam ipsi, pro necessarijs sua commentaria tradiderunt.
Demum neque ipsi proprio testimonio certi erant, de his
quæ sepe docebant, imò erant maxime perplexi, quod &
fætentur. Quomodo ergo ad illa cogemur, unde non nisi
perplexi efficiamur? Et uere ipsi noluerunt eorum scri-
ptis fidem tribui, nisi quatenus testimonium habere pote-
rant à literis sacris, quæ solæ absq; iudicio legendæ sūt, etiã
si non omnia capiamus. Nam omnium hominum alia scri-
pta, tam nostra, quàm eorum qui nos præcæserunt, legen-
da sunt cum iudicio, quod à diuinis literis procedat.

Negant nihilominus Antichristi Propheta præscri-
ptum iudicium Domini, quo nuscit in terram uerbi sacrat-
tissimi famem. Certe à mundi principio non defuit Eccle-
siæ fides sicut neq; ipsa Ecclesia in electis sita, non defuit à
mundi constitutione, & illi nunquam defuit spiritus Chri-
sti, nec deficiet usq; in finem. Verum electos à reprobis,
non facies rerum externarum, sed ipsa Dei gratia diuidit.
Et hæc

Et hæc gratia, etiam absque omnium mysteriorum Scri-
pturæ cognitione est. Nimirum illam Deus tribuit, sicut
et quando, ac quantum uult. Et quemadmodum spiritus
fidei, non defuit, nec deesse potest in Ecclesia Dei, ita
in Synagoga reproborum, nunquam defuit, nec deesse
potest spiritus incredulitatis. Et cum pauci sint electi, et
tiam ex uocatis, et paucorum sit uera fides, spiritus men-
dacij, qui in maxima incredulorum multitudine fuit,
tam præualuit in orbe, ut etiam aberrarent post eum san-
cti Dei, per ignorantiam, et sic iudicantur Deo. Verum
in errorem haudquaquam missi fuerunt, hoc est, toto
corde illi minime adqueuerunt, et parati erant, imò
cupiebant semper doceri perfectiora. Ego pro re per-
suasissima habeo, nullum unquam electorum fuisse, qui
pleno corde adqueuerit mendacis Antichristi. Et fate-
or olim me in eisdem semper fuisse dubium, quantumlibet
de ipsis tractarim, docuerim, ac scripserim, sed per ig-
norantiam aberrau, donec mei fuit misertus DOMI-
NVS, et sensim agnouit lucem ueritatis suæ, errorum-
que tenebræ abierunt.

Fuit ergo huius uerbi fames, et erroris spiritus, et
tiam in electis, sed ob præscriptam fidei simplicitatem, in-
piti errores haudquaquam illis fuisse imputati. Et iuxta
Prophetæ huius uaticinium, non fuit in toto orbe inuenta
ueritatis prædicatio, diebus plurimis, quæ tandem hoc se-
licissimo seculo inuenta est, sinum misericordiæ suæ ape-
riente Deo. Vch, perditio, et interitus ppellentibus can-

K 2 Nonnul-

FRANC. LAMB. IN AMOS

Nonnulli præscriptam de fame uerbi prophetiam, de
solis israelitis ac eorum terra dicunt enarrandam, sed ab-
sit, ut quod in genere dictum est, aliter quam uelit ipsa te-
xus simplicitas, capiamus. Nimirum hic locus à mari us-
q; ad mare, nõ de mari mediterraneo, ac mari Galilææ ca-
pitur, sed modus est loquedi, quo omnis terra significatur.

In die illa, deficient uirgines pulchræ, & adu-
lescentes in siti, qui iurant in delicto Samariæ,
& dicunt: **Viuit Deus tuus Dan,** & ui-
uit uia **Bersabeæ.** Et cadent, &
non resurgent ultra.

Non de aliqua siti corporea, ut nonnulli uoluerunt, hic
locus est enarrandus, sed de perniciosissima uerbi Dei se-
ntentia, quam præcedente uersu uenturam dixit. Ait ergo:
In die illa, id est, cum captiuati fuerint israelitæ, à quo
tempore in eis coepit ipsa fames, Prophetis ab eis, Deo
iudicante, ablati, uirgines pulchræ & adulescentes, qui
nunc iurant in delicto Samariæ, id est, uitulorum cultus,
qui maxime à Regibus israel qui regnabant in Samaria,
fuit excogitatus. Dicuntq;: **Viuit Deus tuus Dan,** nempe
pe uitulus. Enim uero è duobus unus ibi positus fuit, ter-
tio Regum duodecimo. Et uiuit uia **Bersabeæ,** que erat in
israel, ad differentiam **Bersabeæ iuda,** de qua tertio Re-
gum decimonono: **Uenit Helias in Bersabeæ iuda.** Por-
ro in **Bersabeæ israel,** uigebat **Idolorum cultus,** & ob id
iurabant per uiam **Bersabeæ.** Dictæ, inquam, uirgines
& adules

COMMENTAR. CAPVT VIII. 75

et adulescentes, hoc est, omnes utriusque sexus, qui abiecerunt **DOMINI** fiduciam, sicut, hoc est, defectu ueritatis peribunt.

Qui autem potissima euerfionis Israel causa fuit, idololatria, ideo mox subiungit: **Et cadent** &c. Quasi diceret: Propter ipsam idolorum abominationem, sic cadet ipsorum regnum, ut nunquam sit restituendum, sicut neque fuit. Quid putas obsecro, o lector fuisse hoc iuramenti per delictum Samariae, crimen, quam quod toto miserabili errorum seculo obseruatum est, nempe, quod iurauit illic per idolum huius templi uel illius, et adseruimus dicta nostra testimonio mendaci, deo spreto. Ille iurauit in brachio **Anthony**, alius in capite **Iohannis**, alius autem in aliud quiddam quod inuocauit, et in quod fiduciam habuit, quae in solum **Deum** est habenda, et qui solus est inuocandus. Et quis enumeraret abominationes, quae in hunc usque diem, sub **Antichristo** fuerunt? Quid nobis cum tot idolis? Profecto haec fuit potissima sumis praescriptae ratio, quod mendacium dileximus, et **Idola Dei** uice coluimus, et nihilominus interim uoluimus pro credentibus haberi, non minus hypocrisis, quam factis **Deo** abominabiles. **Idola** autem nostra fuerunt, omnia in quae fiduciam habuimus, quam soli **Altissimo** debebamus.

CAPVT NONVM.

Summariū capituli. Primo, duarum tribuum et templi euerfio-

K 3 pli euerfio-